

Marian Keyes

Met een knipoog

ISBN 978-90-225-7344-0

ISBN 978-94-023-0334-6 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Woman Who Stole My Life*

Vertaling: Mireille Vroege

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: Shutterstock (Ultraviolet; solarseven; Birsen Cebeci)

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2014 by Marian Keyes

All rights reserved.

© 2015 voor de Nederlandse taal: Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Tony

Voor alle duidelijkheid even één ding – wat je ook gehoord hebt, en dat is ongetwijfeld heel veel: ik ben geen onversneden Karma-ontkenner. Misschien bestaat hij, misschien ook niet – hoe moet ik dat in vredesnaam weten? Ik geef alleen mijn versie van de gebeurtenissen, meer niet.

Maar goed, als Karma wel bestaat, dan moet ik hem nageven dat hij een geweldige pr-afdeling heeft. We kennen het ‘verhaal’ allemaal: Karma houdt in de hemel een heel dik boek bij waarin elke goede daad van ieder mens wordt bijgehouden, en in een later stadium – het tijdstip wordt door Karma bepaald (in dat opzicht is Karma niet erg mededeelzaam, hij houdt zijn kaarten tegen de borst) – wordt die goede daad door Karma terugbetaald. Misschien zelfs met rente.

Dus denken wij dat als we kinderen sponsoren om een heuvel te beklimmen om geld in te zamelen voor het plaatselijke hospice of als we ons nichtje een schone luier geven terwijl we onszelf nog liever met een mes te lijf zouden willen gaan, dat er in de toekomst dan ooit iets goeds zal gebeuren. En als er dan inderdaad iets goeds gebeurt, is het van: O, daar zul je mijn goede vriend Karma hebben, die me beloont voor mijn goede daad van vroeger. ‘Hé, Karma, bedankt!’

Karma heeft een aftiteling ter lengte van de Amazone, maar eigenlijk verdenk ik Karma ervan de conceptuele versie te zijn van iemand die in zijn onderbroek op de bank hangt en naar Sky Sports kijkt.

Laten we eens een kijkje nemen bij Karma ‘in actie’.

Op een dag, vierenhalf jaar geleden, zat ik in mijn auto (een beetje goedkope Hyundai SUV). Ik reed in een gestage stroom verkeer en

voor me zag ik een auto die uit een zijstraat probeerde te komen. Een paar dingen vertelden mij dat deze man al een tijdje uit die zijstraat probeerde te komen. A) De man zat in een vermoeide, gefrustreerde smekhouding over zijn stuur gebogen. B) Hij reed in een Range Rover, en alleen al het feit dat hij in een Range Rover reed zorgde ervoor dat iedereen dacht: ach, moet je hem nou zien zitten, die grote, zelfingenomen kerel in zijn Range Rover, ik laat hem er lekker niet tussen.

Dus ik dacht: ach, moet je hem nou zien zitten, die grote, zelfingenomen kerel in zijn Range Rover, ik laat hem er lekker niet tussen. Toen dacht ik – en het gebeurde allemaal heel snel, want, zoals ik al zei, ik reed in een gestage stroom verkeer – toen dacht ik: weet je wat, ik laat hem er wél tussen, want dat is – en let nu even goed op – goed voor mijn karma.

Dus ik remde, knipperde met mijn lichten om de grote, zelfingenomen kerel in de Range Rover duidelijk te maken dat hij ertussen mocht, en hij glimlachte vermoeid en begon te rijden, en ik kreeg al een soort warme gloed over me en vroeg me vaag af wat voor heerlijke kosmische beloning ik zou krijgen. Maar toen botste de auto achter me, die er niet op verdacht was dat ik zou remmen om de Range Rover ertussen te laten – aangezien het een Range Rover was – tegen me aan en duwde me zo hard naar voren dat ik tegen de zijkant van de Range Rover op knalde, en plotseling was er een verbroedering van drie auto's gaande. Behalve dan dat er geen sprake was van verbroedering, natuurlijk. Integendeel zelfs.

Voor mij gebeurde het allemaal in slow motion. Vanaf het moment dat de auto achter me zich in de mijne boorde, stond de tijd bijna stil. Ik voelde de wielen van mijn eigen auto onder me bewegen zonder dat ik daar iets over te zeggen had en ik keek in de ogen van de man die de Range Rover bestuurde. We keken elkaar dodelijk geschrokken aan, verenigd in de vreemde intimiteit van de wetenschap dat we elkaar pijn gingen doen en totaal niet bij machte waren dat te voorkomen.

Toen botste mijn auto echt tegen de zijne op – het geluid van metaal dat verfrommeld wordt, glas dat aan scherven gaat en de klap, zo hard dat je botten ervan trilden...

... gevolgd door stilte. Een seconde maar, maar wel een seconde die heel lang duurde. Verbijsterd en geschrokken keken de man en ik elkaar aan. Hij bevond zich hooguit een paar centimeter bij mij vandaan, en de klap had ons zo verplaatst dat onze auto's bijna naast elkaar stonden. Zijn zijraam was aan diggelen en er glinsterden stukjes glas in zijn haar, die een zilverachtig licht weerspiegelden, in dezelfde kleur als zijn ogen. Hij zag er nog vermoeder uit dan toen hij stond te wachten tot hij die zijstraat uit kon.

Leef je nog? vroeg ik met mijn gedachten.

Ja, antwoordde hij. En jij?

Ja.

Mijn portier aan de kant van de bijrijder werd opengewrikt en de betovering werd verbroken. 'Bent u gewond?' vroeg iemand. 'Kunt u eruit?'

Met trillende armen en benen kroop ik naar het open portier en toen ik buiten stond en tegen een muur leunde, zag ik dat de Range Rover-man er ook uit was. Opgelucht zag ik dat hij rechtop stond, dus dat het met zijn verwondingen, als hij die al had, wel meeviel.

Uit het niets vloog er een mannetje op me af. 'Wat bezielt u?' gilte hij. 'Dat is een gloednieuwe Range Rover!' Het was de bestuurder van de derde auto, degene die het ongeluk veroorzaakt had. 'Dit gaat mij een godsvermogen kosten. Het is een nieuwe auto! Hij heeft nog niet eens een nummerbord!'

'... maar ik...'

De Range Rover-man kwam tussenbeide. 'Hou op. Rustig! Hou op,' zei hij.

'Maar het is een gloednieuwe auto!'

'Met schreeuwen verandert u daar niets aan.'

Het geschreeuw hield op en ik zei tegen de Range Rover-man: 'Ik probeerde een goede daad te verrichten door u ertussen te laten.'

'Maakt niet uit.'

Plotseling besepte ik dat hij heel kwaad was en opeens had ik hem door: zo'n knappe verwende kerel met zijn dure auto en zijn mooie jas, die denkt dat het leven goed voor hem zal zijn.

‘Gelukkig is er niemand gewond,’ zei ik.

De Range Rover-man veegde wat bloed van zijn voorhoofd. ‘Ja. Gelukkig is er niemand gewond...’

‘Ik bedoel, in elk geval niet ernstig...’

‘Dat begrijp ik.’ Hij zuchtte. ‘Gaat het?’

‘Ja hoor,’ zei ik stijfjes. Ik zat niet op zijn medeleven te wachten.

‘Sorry als ik... je weet wel. Ik heb een rottag achter de rug.’

‘Geeft niet.’

Om ons heen was het één grote chaos. Het verkeer zat in beide richtingen muurvast, ‘behulpzame’ voorbijgangers boden aan als ooggetuige op te treden en de schreeuwerige man begon weer te schreeuwen.

Een vriendelijk persoon nam me mee en liet me op een stoep voor een huis zitten terwijl we op de politie wachtten en een ander vriendelijk persoon gaf me een zak snoepjes. ‘Voor uw bloedsuiker,’ zei ze. ‘U bent in shock.’

De politie verscheen al heel snel en begon het verkeer te regelen en verklaringen af te nemen. Schreeuwlelijk schreeuwde veel en wees de hele tijd naar mij, en de Range Rover-man sprak sussend, en ik keek naar hen alsof het een film was. Daar staat mijn auto, dacht ik wazig. Helemaal in elkaar. Volledig total-loss. Het was echt een wonder dat ik er heelhuids uit was gekomen.

Het ongeluk was de schuld van Schreeuwlelijk en zijn verzekering zou over de brug moeten komen, maar ik zou nooit genoeg geld krijgen om een andere auto te kopen, want verzekeringsmaatschappijen betaalden altijd te weinig. Ryan zou heel kwaad worden – ondanks zijn succes verkeerden we voortdurend op de rand van bankroet – maar daar ging ik me nu nog niet druk over maken. Voorlopig was ik al blij dat ik op die stoep snoepjes zat te eten.

Wacht even! De Range Rover-man kwam in beweging. Hij beende met wapperende openhangende jas naar me toe. ‘Hoe voelt u zich nu?’ vroeg hij.

‘Prima.’ Dat was ook zo. Shock, adrenaline, dat werk.

‘Mag ik uw telefoonnummer?’

Ik lachte hem recht in zijn gezicht uit. ‘Nee!’ Wat was dat voor en-

gerd dat hij op de plaats van een verkeersongeluk vrouwen probeerde te versieren? ‘Trouwens, ik ben getrouwd!’

‘Voor de verzekering...’

‘O’ God. Gênant, gênant. ‘Oké.’

Goed, laten we de karmische bijkomstigheden van mijn goede daad eens bekijken: drie auto’s, alle drie beschadigd, één gewond voorhoofd, veel woede, geschreeuw, verhoogde bloeddruk, financiële ellende en diepe, díépe schaamterood veroorzakende vernedering. Ellendig, ellendig, allemaal heel ellendig.

lk

Vrijdag 30 mei

14.49 uur

Als je op dit moment naar mijn raam omhoog zou kijken zou je bij jezelf denken: Moet je die vrouw zien. Moet je zien hoe kaarsrecht ze aan haar bureau zit. Moet je zien hoe vlijtig haar handen over haar toetsenbord gaan. Ze is heel hard aan het werk, dat zie je zo... Wacht eens even... Is dat Stella Sweeney niet? Is die dan weer in Ierland? Een nieuw boek aan het schrijven?! Ik had gehoord dat die helemaal uitgerangeerd was!

Ja, ik ben Stella Sweeney. Ja, ik ben weer in Ierland (tot mijn grote teleurstelling, maar daar gaan we het nu niet over hebben). Ja, ik ben een nieuw boek aan het schrijven. Ja, ik ben helemaal uitgerangeerd.

Maar ik blijf niet lang uitgerangeerd. Vergeet het maar. Want ik ben aan het werk. Je hoeft me maar hier achter mijn bureau te zien zitten! Ja, ik ben aan het werk.

Maar niet heus. Eruitzien alsof je aan het werk bent is niet precies hetzelfde als ook écht aan het werk zijn. Ik heb nog geen woord getypt. Ik weet niks te bedenken.

Er speelt echter wel een glimlachje om mijn lippen. Voor het geval jij naar binnen kijkt. Dat krijg je als je een bekend persoon bent. Je moet de hele tijd glimlachen en leuk doen, anders gaan mensen zeggen: 'De roem is haar naar het hoofd gestegen. Zo goed was ze trouwens ook weer niet.'

Ik besluit dat ik gordijnen moet kopen. Dat geglimlach hou ik niet vol. Mijn gezicht doet nu al pijn, en ik zit hier pas een kwartier. Twaalf minuten om precies te zijn. Wat gaat de tijd langzaam!

Ik typ één woord. 'Klootzak'. Daar schiet ik niet veel mee op, maar het voelt wel fijn om toch iets op te schrijven.

'Begin bij het begin,' had Phyllis tegen me gezegd op die vreselijke dag op haar kantoor in New York, twee maanden geleden. 'Stel jezelf voor. Zorg dat mensen zich herinneren wie je bent.'

'Zijn ze dat dan al vergeten?'

'Tuurlijk.'

Ik had Phyllis nooit graag gemogen – ze was een griezelig bulldog-achtig wezen. Maar ik hoefde haar ook niet aardig te vinden: ze was mijn agent, niet mijn vriendin.

De eerste keer dat ik haar ontmoette, wapperde ze met mijn boek en zei: 'Dit zou heel veelbelovend kunnen zijn. Als je vijf kilo afvalt heb je een agent.'

Ik at geen koolhydraten meer en viel twee van de vijf vereiste kilo's af. Daarna hadden we een ernstig gesprek, waarin ik haar overhaalde met drie kilo genoeg te nemen en beloofde dat ik elke keer dat ik op tv kwam Spanx-ondergoed zou dragen.

En Phyllis had gelijk: het boek wás veelbelovend. Het beloofde veel goeds, en toen wat minder goeds en toen helemaal niks meer. Zodat ik nu hier achter een bureau zit in mijn huisje in een voorstad van Dublin, Ferrytown, die ik voor altijd achter me gelaten dacht te hebben, en probeer weer een boek te schrijven.

Oké, ik zal me even voorstellen.

Naam: Stella Sweeney

Leeftijd: eenenveertig en een kwart

Lengte: gemiddeld

Haar: lang, krullen, min of meer blond

Recente gebeurtenissen: dramatisch

Nee, dat is niet goed, dat is te kaal. Het moet gezelliger, lyrischer zijn. Nog een keer.

Hallo allemaal! Ik ben Stella Sweeney. De slanke, achtendertig jaar oude Stella Sweeney. Ik weet dat ik jullie niet hoeft te vertellen wie ik ben, maar voor de zekerheid: ik heb de internationale bestseller *Met een knipoog* geschreven, een boek dat veel mensen heeft geïnspireerd. Ik ben in talkshows en van alles geweest. Ik heb me het leplazarus gewerkt en een paar boekentournees gedaan waarmee we vierendertig steden in Amerika hebben aangedaan (als je Minneapolis-St Paul als twee steden telt). Ik heb in een privévliegtuig gevlogen (één keer). Alles was geweldig, echt geweldig, behalve de dingen die vreselijk waren. Het was een droom die uitkwam. Behalve toen die afgelopen was... Maar het rad van fortuin heeft weer gedraaid en nu bevind ik me in totaal andere, veel nederiger omstandigheden. Het was heel moeilijk om me aan te passen aan de wending die mijn leven heeft genomen, maar uiteindelijk gaf het toch ook voldoening. Ik voel me geïnspireerd door mijn nieuwe wijsheid, en ik heb het maar niet over het feit dat ik blut ben.

Nee, dat ik blut ben, daar kan ik het beter niet over hebben. Dat haal ik eruit. Ik druk op 'backspace' tot alles over geld eruit is en begin dan opnieuw.

Ik voel me geïnspireerd door mijn nieuwe wijsheid en probeer een nieuw boek te schrijven. Ik heb geen idee waar het over gaat, maar ik hoop dat ik, als ik maar genoeg woorden op een scherm gooi, iets in elkaar zal kunnen flansen. Iets wat nog inspirerender is dan *Met een knipoog*!

Geweldig. Dat is goed. Oké, misschien dat die een-na-laatste zin een beetje netter kan, maar in grote lijnen ben ik eruit. Goed gedaan. Als beloning ga ik even snel op Twitter kijken...

... Ongelooflijk dat je zo drie uur verder bent. Ik kom tevoorschijn uit mijn Twitterhol, ben verbaasd dat ik nog steeds achter mijn bureau zit, nog steeds in mijn piepkleine 'werkkamertje' (oftewel logeerkamer) in mijn oude huis in Ferrytown. In Twitterland hadden we het bekende

gesprek: dat het eindelijk zomer is. De discussie leek steeds als een nachtkaars uit te gaan, maar dan kwam er weer een nieuw iemand bij en die porde de boel weer op. We hebben het over zelfbruinende crèmes gehad, over romaine, over voeten waar je voor moet schamen... Het was echt fantastisch. FANTASTISCH!

Ik voel me heerlijk! Ik herinner me dat ik ergens gelezen heb dat de chemische stoffen die door een langdurige Twittersessie in de hersenen worden aangemaakt vergelijkbaar zijn met de stoffen die door cocaïne ontstaan.

Mijn zeepbel springt opeens en ik zie de nuchtere feiten onder ogen: ik heb vandaag tien zinnen geschreven. Dat is niet genoeg.

Ik ga nu aan de slag. Echt, echt, echt. Als ik dat niet doe moet ik mezelf straffen door de internetverbinding van deze computer te halen...

Hoor ik Jeffrey daar nou?

Ja! Hij komt binnen, slaat de voordeur dicht en gooit zijn stomme yogamat in de gang op de grond. Ik voel elke beweging die die yogamat maakt. Ik ben me er altijd heel erg van bewust hoe je doet als je ergens een hekel aan hebt. Die mat heeft ook een hekel aan mij. Het is alsof we in gevecht zijn over van wie Jeffrey is.

Ik spring op om Jeffrey gedag te zeggen, hoewel hij bijna net zo'n hekel aan me heeft als zijn yogamat. Hij heeft al heel lang een hekel aan me. Een jaar of vijf, zou ik zeggen, eigenlijk vanaf het moment dat hij dertien werd.

Ik dacht dat meisjes in de puberteit monsters werden en dat jongens gewoon zolang die duurde geen woord meer zeiden. Maar Betsy was helemaal niet zo erg en Jeffrey is gewoon een en al... hoe zal ik het zeggen... levensangst geweest. Eerlijk gezegd heeft hij, doordat hij mij als moeder had, een heel turbulente tijd meegemaakt, zo erg zelfs dat hij toen hij vijftien was, gevraagd heeft of ik hem niet ter adoptie kon afstaan.

Toch ben ik blij dat ik even niet meer hoeft te doen alsof ik aan het werk ben, en ik ren de trap af. 'Liefje!' Ik probeer te doen alsof de vijandigheid tussen ons helemaal niet bestaat.

Daar staat hij, een meter vijftachtig lang, zo mager als een pijpenrager en met een adamsappel zo groot als een muffin. Hij ziet er precies zo uit als zijn vader op die leeftijd.

Ik voel vandaag iets extra vijandigs aan hem.

‘Wat is er?’ vraag ik.

‘Je moet naar de kapper,’ zegt hij zonder me aan te kijken.

‘Hoezo?’

‘Gewoon. Je bent te oud voor dat lange haar.’

‘Wat is er aan de hand?’

‘Van achteren zie je er... anders uit.’

Ik weet het uit hem te krijgen. Hij was die ochtend met een van zijn yogavrienden de stad in geweest. Voor de Pound Shop had die vriend mij zien staan, met mijn rug naar hem toe, en bewonderende geluiden gemaakt. ‘Dat is mijn moeder. Ze is eenenveertig en een kwart,’ had Jeffrey met bloedeloze lippen gezegd.

Ik maak eruit op dat de jongens er allebei ernstig door van slag waren.

Misschien moet ik me geveid voelen, maar ik weet dat ik er van achteren inderdaad niet al te beroerd uitzie. De voorkant is echter minder. Ik heb zo’n vreemd figuur waarbij alle gewicht linea recta naar de buik gaat. Zelfs als puber moest ik mijn middengedeelte nauwlettend in de gaten houden, terwijl verder iedereen zich vreselijk zorgen maakte over de breedte van hun kont en de omvang van hun bovenbenen. Ik wist dat mijn middengedeelte het in zich had om zijn eigen leven te gaan leiden, en mijn leven is één lang gevecht geweest om dat aan banden te leggen.

Jeffrey gooit me een boodschappentas met paprika’s toe op een manier die je alleen maar agressief kunt noemen. (‘Hij heeft me met paprika’s bedreigd, edelachtbare.’) Ik zucht in stilte. Ik weet wat we nu krijgen. Hij wil koken. Alweer. Dit is vrij nieuw, en hoewel alles op het tegendeel wijst, denkt hij dat hij er heel goed in is. In zijn zoektocht naar zijn niche in het leven mikt hij lachwekkend slecht combinerende ingrediënten bij elkaar en laat mij vervolgens het resultaat opeten. Stoofpot van konijn met mango, dat hebben we gisteravond gegeten.

'Ik kook vanavond.' Hij kijkt me indringend aan en wacht tot ik in tranen uitbarst.

'Fijn,' zeg ik opgewekt.

Dat betekent dat we rond twaalf uur 's nachts iets te eten krijgen. Het is maar goed dat ik een voorraad roze koeken op mijn kamer heb ter grootte van bijna een hele muur.

19.41 uur

Ik loop op mijn tenen de keuken in. Jeffrey staat roerloos naar een blik ananas te kijken, alsof het een schaakbord is en hij een grootmeester die zijn volgende zet uitdenkt.

‘Jeffrey...’

‘Ik ben me aan het concentreren. Wás me aan het concentreren, liever gezegd,’ zegt hij toonloos.

‘Kan ik voor het eten nog even bij papa en mama langs?’ Zie je wat ik deed? Ik vroeg niet: ‘Hoe laat krijg ik iets te eten?’ Ik heb gezorgd dat het niet over mij ging, maar over zijn opa en oma. Hopelijk verzacht dat zijn boosheid iets.

‘Geen idee.’

‘Ik ben hooguit een uurtje weg.’

‘Dan is het eten wel klaar.’

Vergeet het maar. Hij houdt me gevangen. Ik zal op een gegeven moment toch iets aan deze passief-agressieve oorlogvoering moeten doen, maar op dit moment voel ik me zo terneergeslagen over mijn zinloze dag en mijn zinloze leven dat ik me er niet toe in staat voel.

‘Oké...’

‘Ik heb liever niet dat je hier binnenkomt terwijl ik bezig ben.’

Ik ga weer naar boven en wou dat ik ‘#aanhetwerk #mehol’ kon twitteren, maar sommige van zijn vrienden volgen mij. Bovendien, elke keer dat ik een tweet de wereld in stuur weten de mensen weer dat ik op dit moment niks voorstel en dat het hoog tijd is dat ze me ‘ontvolgen’. Dat is een heus meetbaar feit dat ik soms check, voor het geval ik me nog niet ellendig genoeg voel.

Eerlijk gezegd ben ik nooit een Lady Gaga geweest met haar miljoenen volgers, maar op mijn eigen bescheiden manier stelde ik wat voor op Twitter.

Nu mij een uitlaatklep voor mijn somberheid ontzegd wordt, haal ik een baksteen uit mijn muur roze koeken, ga ik op bed liggen en eet een paar ronde schijven geluk. Ik kan je niet vertellen hoeveel, want

ik heb bewust besloten ze niet te tellen. Genoeg in elk geval. Daar kun je van op aan.

Morgen wordt het allemaal heel anders, hou ik mezelf voor. Morgen móét het allemaal heel anders worden. Veel schrijfwerk, veel productiviteit en geen roze koeken. Dan ben ik geen vrouw die op bed ligt met allemaal kruimels op haar borst.

Anderhalf uur later, nog steeds een maaltijdloze vrouw, hoor ik een portier dichtslaan en voel ik dat iemand ons paadje op holt. In dit bordkartonnen huis hoor je niet alleen alles wat er binnen een straal van vijftig meter gebeurt, nee, je vóélt het ook.

‘Papa is er.’ Jeffrey’s stem klinkt geschrokken. ‘Hij ziet er een beetje gestoord uit.’

Er wordt driftig op de bel gedrukt. Ik hol de trap af en doe open, en daar staat Ryan. Jeffrey heeft gelijk: hij ziet er inderdaad een beetje gestoord uit.

Ryan duwt me opzij, loopt de gang in en zegt met een enthousiasme dat tegen het manische aan zit: ‘Stella, Jeffrey, ik heb fantastisch nieuws!’

Ik zal even wat meer over mijn ex-man, Ryan, vertellen. Zelf zou hij het misschien anders formuleren, en dat staat hem vrij, maar aangezien dit mijn verhaal is, krijgen jullie mijn versie.

We hebben iets met elkaar gekregen toen ik negentien was en hij eenentwintig, en hij zich in zijn hoofd had gehaald dat hij kunstenaar was. Omdat hij heel goed honden kon tekenen én omdat ik niks van kunst wist, dacht ik dat hij heel getalenteerd was. Hij werd aangenomen op de kunstacademie, waar hij, tot ons wederzijds ongenoegen, geen tekenen vertoonde de grote ster van zijn generatie te zijn. We voerden lange gesprekken, tot diep in de nacht, en dan vertelde hij me wat voor stomkoppen zijn docenten waren en dan aaide ik hem over zijn handen en was ik het met hem eens.

Na vier jaar studeerde hij met matige cijfers af en ging hij schilderen voor zijn beroep. Maar niemand kocht zijn doeken, dus toen besloot hij dat het afgelopen moest zijn met dat schilderen. Hij klooidde nog wat

met andere media – film, graffiti, dode parkietjes in formaldehyde – maar er ging een jaar voorbij en niks werd een succes. Aangezien Ryan diep vanbinnen toch een pragmaticus was, zag hij de werkelijkheid onder ogen: hij had geen zin om eeuwig en altijd berooid te blijven. Hij was er niet geschikt voor om uitgehongerd op een zolderkamertje te zitten, wat voor de meeste kunstenaars vaste prik leek te zijn. Bovendien had hij inmiddels een vrouw (ik) en een dochtertje, Betsy. Hij moest een baan hebben. Maar niet zomaar een baan. Hij was immers, ondanks alles, kunstenaar.

Rond die tijd viel de glamoureuze zus van mijn vader, tante Jeanette, wat geld toe, en dat besloot ze uit te geven aan iets wat ze al sinds ze klein was graag wilde hebben: een mooie badkamer. Ze wilde iets ‘geweldigs’ – ze zei het met een luchtige zwaai van haar hand. Oom Peter, de arme man van Jeanette, die de afgelopen twintig jaar wanhopig had geprobeerd de glamour te leveren waar Jeanette zo duidelijk naar hunkerde, vroeg: ‘In welk opzicht geweldig?’ Maar Jeanette wist het niet precies. ‘Gewoon geweldig, snap je?’

Peter (hij bekende dit later tegenover mijn vader) dacht even een verschrikkelijk moment lang dat hij in tranen zou uitbarsten en nooit meer zou ophouden, maar werd toen door een ingeving van deze vernedering gered. ‘Waarom vragen we Stella niet of ze Ryan vraagt?’ zei hij. ‘Dat is een kunstenaar.’

Ryan was woest dat hij voor zoiets alledaags werd geraadpleegd, en hij zei dat ik maar tegen tante Jeanette moest zeggen dat ze de klere kon krijgen, dat hij een kunstenaar was en dat kunstenaars zich niet druk konden maken over waar een fonteintje moest komen. Maar ik heb een hekel aan confrontaties en ik was bang dat ik een brouille zou veroorzaken, dus omkleedde ik Ryans weigering met vage termen. Zo vaag dat er een hele stapel badkamerfolders werd gebracht, die Ryan maar eens moest doorbladeren.

Die lagen langer dan een week op ons keukentafeltje. Zo nu en dan pakte ik er een en zei: ‘Jeetje, beeldschoon echt,’ en: ‘Dit moet je eens bekijken. Heel vindingrijk.’

Kijk, ik probeerde voor ons gezinnetje het hoofd boven water te

houden door als schoonheidsspecialiste te werken, en ik zou ontzettend blij zijn geweest als Ryan ook eens wat geld zou zijn gaan verdienen. Maar Ryan weigerde te happen. Tot hij op een avond in de folders begon te bladeren en opeens de geest kreeg. Hij pakte een potlood en ruitjespapier en binnen een mum van tijd zette hij zijn tanden erin. 'Ze wil iets geweldigs?' mompelde hij. 'Dan kan ze het krijgen ook.'

De dagen en weken daarop werkte hij de indeling uit, zocht hij urenlang advertenties met 'te koop aangeboden' en 'te koop gevraagd' af (dit was vóór het e-Bay-tijdperk) en sprong hij midden in de nacht uit bed met zijn artistieke hoofd gonzend van de artistieke ideeën.

Het nieuws over Ryans ijver verspreidde zich door mijn familie en men was onder de indruk. Mijn vader, die het nooit zo op Ryan had gehad, herzag schoorvoetend zijn mening. Hij zei niet meer: 'Ryan Sweeney een kunstenaar? Een mislukte kunstenaar zul je bedoelen!'

Het resultaat – en daar was iedereen het over eens, zelfs mijn vader, een sceptische arbeider – was inderdaad geweldig: Ryan had een mini-Studio 54 gecreëerd. Aangezien hij in 1971 in Dublin was geboren had hij nooit de eer gehad die legendarische nachtclub te kunnen bezoeken, dus hij had zijn ontwerp moeten baseren op foto's en anekdotes. Hij schreef zelfs een brief aan Bianca Jagger. (Ze antwoordde niet, maar toch, het zegt wel hoe ver hij bereid was te gaan.)

Zodra je een voet over de drempel van de badkamer had gezet, werd de vloer verlicht en begon zachtjes 'Love to Love You, Baby' van Donna Summer te spelen. Daglicht was taboe en werd vervangen door goudkleurig kunstlicht. De kastjes – en daar waren er veel van, want tante Jeanette had veel spullen – waren voorzien van een glitterlaagje. *Marilyn* van Andy Warhol was nagemaakt in achtduizend minuscule mozaïeksteentjes en besloeg een hele muur. Het bad had de vorm van een ei en was zwart. De wc zat afgescheiden in een beeldig hokje van zwart lakwerk. De make-uptafel had genoeg lampjes, in theaterstijl, om heel Ferrytown te verlichten (Jeanette had om fel licht gevraagd; ze was trots op de manier waarop ze foundation en concea-

ler in elkaar kon laten overlopen, maar dat lukte haar niet bij slecht licht).

Toen Ryan als kers op de taart een kleine glitterbol aan het plafond hing, wist hij dat het meesterwerk voltooid was.

Het had ordinair kunnen zijn, het scheelde niet veel of het was kitsch, maar het was, zoals omschreven in de opdracht, 'geweldig'. Tante Jeanette stuurde familie en vrienden uitnodigingen voor de Grote Opening en de dresscode was 'disco'. Bij wijze van grapje had Ryan een zakje fenegriek bij de natuurvoedingswinkel van Ferrytown gekocht, die fijngehakt en in lijntjes op het elegante fonteintje gelegd. Iedereen vond het 'een giller'. (Behalve mijn vader. 'Er is niks grappigs aan drugs. Zelfs niet aan nepdrugs.')

Er hing een feestelijke stemming. Iedereen, jong en oud, in hun disco-ste kleren, stond hutjemutje op de kleine lichtgevende vloer te dansen. Ik was dolgelukkig dat a) een brouille in de familie afgewend was en b) dat Ryan betaald werk had gedaan, dus er was zo ongeveer niemand blijer dan ik. Ik had een vintagebroek met wijde pijpen van Pucci aan en een bijpassende tuniek die ik gevonden had in een liefdadigheidswinkel en die ik zeven keer had gewassen, en mijn haar had ik door een vriendin die kapster was in Farrah Fawcett-krullen laten föhnen, in ruil voor een manicurebehandeling. 'Wat zie je er mooi uit,' zei Ryan. 'Jij ook,' antwoordde ik, parmantig als wat. Ik meende het nog ook, want, laten we wel wezen, zelfs de meest gewoontjes uitzijnde man krijgt glans als hij plotseling geld verdient. (Niet dat Ryan er gewoontjes uitzag. Als hij zijn haar wat vaker had gewassen had hij gevaarlijk kunnen worden.) Het was al met al een heerlijke dag.

Plotseling had Ryan een carrière. Niet de carrière die hij gewild had, nee, maar wel een waar hij heel goed in was. Na zijn Studio 54-triomp sloeg hij een heel andere richting in: hij maakte een badkamer die een door groene planten gefilterd, vredig toevluchtsoord in de stijl van een bos was. Drie muren waren bedekt met mozaïeken van bomen en langs de vierde muur klommen echte varens omhoog. Het raam werd vervangen door groen glas en er klonk vogelgezang. Toen het klaar was en hij de badkamer aan de klant wilde laten zien,

strooide hij dennenappels rond. (Aanvankelijk had hij een eekhoorn willen regelen, maar ondanks het feit dat Caleb, zijn elektricien, en Drugi, zijn tegelzetter, een hele ochtend in het bos met nootjes hadden lopen rammelen en 'Kom dan, eekhoorntje' hadden geroepen, lukte het ze niet er een te vangen.)

Vlak na de bosbadkamer kwam het project waarmee Ryan voor het eerst in een tijdschrift kwam: het Sieradenkistje. Het was een wondere wereld vol spiegels, Swarovski-tegels en bordeauxrood behang met fluweeleffect (maar wel waterbestendig). De deurknoppen van de kastjes waren van Boheems kristal, het bad van glas met zilverspikkeltjes en aan het plafond hing een kroonluchter van Murano-glas. De soundtrack (Ryans muziek werd al snel zijn handelsmerk) was 'Dance of the Sugar Plum Fairy', en elke keer dat je de kraan opendraaide, draaide een piepkleine mechanische ballerina sierlijk in het rond.

Ryan Sweeney werkte met een klein vertrouwd team en werd al snel dé man voor een beeldschone badkamer. Hij was fantasierijk, zeer nauwgezet en exorbitant duur.

Het leven was goed. Zo nu en dan was er een kink in de kabel: toen Betsy drie maanden was, raakte ik zwanger van Jeffrey. Dankzij Ryans succes konden we gelukkig een nieuwbouwhuis met drie slaapkamers kopen, groot genoeg voor ons vieren.

De tijd verstreek. Ryan verdiende geld, maakte prachtige badkamers, maakte mensen – voornamelijk vrouwen – gelukkig. Aan het eind van elk project riep Ryans klant uit: 'Je bent een kunstenaar!' Dat meende die klant ook, en dat wist Ryan, maar hij was het verkeerde soort kunstenaar: hij wilde Damien Hirst zijn. Hij wilde beroemd en berucht zijn, hij wilde dat mensen in latenightdiscussieprogramma's over kunst schreeuwend ruzie over hem maakten, hij wilde dat sommige mensen zeiden dat hij een oplichter was. Nou ja, niet echt. Hij wilde dat iedereen zei dat hij een genie was, maar het beste soort genie zorgt voor controverse, dus hij vond het niet erg als hij zo nu en dan neergesabeld moest worden.

Niettemin ging alles goed, tot hem op een dag in 2010 een tragedie overkwam. Strikt genomen was het mijn tragedie. Maar kunstenaars,

zelfs mislukte kunstenaars, hebben de neiging om alles over zichzelf te laten gaan. De tragedie, die van lange duur was, bracht niet iedereen bij elkaar, want het leven is geen soap. De tragedie draaide erop uit dat Ryan en ik uit elkaar gingen.

Bijna onmiddellijk overkwamen mij allemaal vreemde, spannende dingen, maar daar komen we later op. Jullie hoeven voorlopig alleen maar te weten dat Betsy, Jeffrey en ik naar New York verhuisden.

Ryan bleef in Dublin, in het huis dat we midden jaren negentig als investering hadden gekocht toen iedereen in Ierland zijn toekomst in een tweede huis vastlegde. (Bij de scheiding kreeg ik ons eerste huis. Ook al woonde ik in een appartement met tien kamers aan de Upper West Side, toch hield ik dat huis aan. Ik heb er namelijk nooit in geloofd dat mijn nieuwe omstandigheden van lange duur zouden zijn. Ik was altijd bang dat ik terug de armoede in zou worden gekatapulteerd.)

Ryan had vriendinnen. Zodra hij zijn haar vaker ging wassen, waren die ruim voorhanden. Hij had zijn werk, hij had een mooie auto en een motor. Het ontbrak hem aan niets. Maar hij wilde alles, hij was nooit tevreden. De knagende pijn van onvolledigheid verdween soms even ondergronds, maar kwam altijd weer terug.

En nu staat hij hier dus met een verwilderde blik in zijn ogen bij mij in de gang en kijken Jeffrey en ik hem geschrokken aan. 'Het is zover! Het is eindelijk zover!' roept Ryan uit. 'Mijn grote artistieke idee!'

'Kom even binnen en ga zitten,' zeg ik. 'Jeffrey, zet water op.'

Ryan ratelt door en loopt achter me aan de woonkamer in. Hij vertelt wat er gebeurd is. 'Het is ongeveer een jaar geleden begonnen...'

We zitten tegenover elkaar en Ryan beschrijft zijn doorbraak. Een gevoel dat diep vanbinnen begonnen was en in de loop van een jaar naar boven was gezwommen, zijn bewustzijn in. Het bezocht hem in zijn dromen in vage gedaantes, in een flits van een seconde tussen gedachten door en die middag had zijn geniale plan zich eindelijk aan hem geopenbaard. Hij had er bijna twintig jaar zwoegen met hoog-

waardig Italiaans sanitair voor nodig gehad voordat zijn genie eindelijk tot bloei was gekomen, maar nu was het dan zover.

‘En?’ dring ik aan.

‘Ik noem het Project Karma: ik ga alles weggeven wat ik bezit. Alles, maar dan ook alles. Mijn cd’s, mijn kleren, al mijn geld. Elke televisie, elke rijstkorrel, elke vakantiefoto. Mijn auto, mijn motor, mijn huis...’

Jeffrey kijkt hem vol afgrijzen aan. ‘Stomme idioot.’

Ik moet Jeffrey nageven dat hij net zo’n hekel aan Ryan heeft als aan mij. Hij is een gelijkekansenhater. Hij had ook kunnen doen wat kinderen van gescheiden ouders soms doen, namelijk zijn ouders tegen elkaar uitspelen, doen alsof hij een voorkeur heeft, maar eerlijk gezegd zou het je nog vies tegenvallen als je moest zeggen aan wie van ons hij de grootste hekel heeft.

‘Dan kun je nergens wonen!’ zegt Jeffrey.

‘Niet waar!’ Ryans ogen fonkelen (maar het verkeerde soort fonkeling, een griezelige variant). ‘Karma zorgt voor mij.’

‘En als het dat niet doet?’ Ik voel me vreselijk ongemakkelijk. Ik vertrouw niet op karma, niet meer althans. Er is ooit, lang geleden, iets heel ergs met me gebeurd. Als direct gevolg van dat heel erge is er iets heel, heel goeds gebeurd. Ik geloofde toen echt heel erg in karma. Maar als direct gevolg van dat heel, heel goede is er toen iets heel ergs gebeurd. En toen nog iets ergs. Op dit moment ben ik aan een opleving in mijn karmacyclus toe, maar die wil maar niet van de grond komen. Eerlijk gezegd heb ik het helemaal gehad met karma.

En op praktisch niveau ben ik bang dat ik, als Ryan geen geld heeft, hem dat moet geven, en ik heb zelf al bijna niets.

‘Ik ga bewijzen dat karma bestaat,’ zegt Ryan. ‘Ik maak Spirituele Kunst.’

‘Mag ik je huis dan hebben?’ vraagt Jeffrey.

Daar lijkt Ryan van te schrikken. Op zo’n verzoek had hij niet gerekend. ‘Eh... nee. Nee.’ Terwijl hij dat zegt raakt hij er meer van overtuigd. ‘Absoluut niet. Als ik het aan jou zou geven, zou het lijken alsof ik het niet echt doe.’

‘Mag ik je auto hebben?’

‘Nee.’

‘Mag ik iets hebben?’

‘Nee.’

‘Sodemieter dan maar op.’

‘Jeffrey, niet doen,’ zeg ik.

Ryan is zo opgewonden dat hij amper merkt hoe neerbuigend Jeffrey doet. ‘Ik ga erover bloggen, elke dag, elke seconde. Het wordt een artistieke triomf.’

‘Volgens mij is zoiets al eens gedaan.’ Er flakkert ergens een herinnering.

‘Niet doen,’ zegt Ryan. ‘Stella, je moet me niet ondermijnen. Jij hebt je moment in de schijnwerpers gehad, gun mij dan ook het mijne.’

‘Maar...’

‘Nee, Stella.’ Hij schreeuwt nu bijna. ‘Ík had het moeten zijn. Ík had beroemd moeten zijn. Niet jij, ík! Jij bent de vrouw die mijn leven gestolen heeft!’

Dit is een bekend gespreksonderwerp, Ryan heeft het er bijna dagelijks over.

Jeffrey is met zijn telefoon in de weer. ‘Het is inderdaad al eens gedaan. Het wemelt ervan. Moet je luisteren: “De man die alles weggaaf wat hij bezat”. En nog een: “Een Oostenrijkse miljonair is van plan al zijn geld en bezittingen weg te geven.”’

‘Ryan,’ zeg ik aarzeland, want ik wil koste wat kost nog zo’n tirade zien te vermijden. ‘Zou het kunnen dat je... depressief bent?’

‘Maak ik die indruk dan?’

‘Je maakt de indruk dat je niet helemaal bij je volle verstand bent.’

Nog voor hij antwoordt, weet ik wat hij gaat zeggen, namelijk: ‘Ik ben nog nooit zo bij mijn volle verstand geweest als nu.’ En ja hoor, Ryan doet wat er van hem verwacht wordt.

‘Je moet me helpen, Stella,’ zegt hij. ‘Ik moet in de publiciteit zien te komen.’

‘Je staat voortdurend in alle tijdschriften.’